

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

ІІІ МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

22 листопада 2018 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

III МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

22 листопада 2018 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2018

УДК 81'37

П 78

П78 Проблеми лінгвістичної семантики : III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (22 листопада 2018 року). Збірник матеріалів. – Рівне : РДГУ, 2018. – 203 с.

The Problems of Linguistic Semantics : The 3rd International Scientific and Practical Internet Conference (November 22, 2018). The Collection of Conference Proceedings. – Rivne : RSUH, 2018. – 203 p.

У збірнику матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної семантики, зіставної семантики, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive Semantics, Contrastive Semantics, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Units, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Михайлова Є.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 10 від 27.11.2018 р.*)

© Автори публікацій, 2018

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

ЗМІСТ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

BAUZER A.	THE IMPLICATIVE TYPE OF SEMANTIC DERIVATION: A CROSS-LINGUISTIC PERSPECTIVE	8
DEMENCHUK O.	TOWARDS MODELING LEXICAL SEMANTICS: A CROSS-LINGUISTIC PERSPECTIVE	10
IEGOROVA A.V., BOKLAN Y.V.	PECULIARITIES OF OCCASIONAL WORDS IN FANTASY LITERATURE (USING THE EXAMPLE OF J.K. ROWLING'S BOOK SERIES "HARRY POTTER")	13
КІНАЩУК А.В.	МОДЕЛІ СЕМАНТИЧНОГО ОПИСУ ЛЕКСИКИ	16
МІЗИН К.І.	ШЛЯХИ ПІДСИЛЕННЯ ЛІНГВОМЕТОДОЛОГІЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ НА ОСНОВІ КОРПУСНОБАЗОВАНОГО ПІДХОДУ	20

ПРОБЛЕМИ КОГНІТИВНОЇ СЕМАНТИКИ

БИЧКОВ Л.О.	КОГНІТИВНО-ОНОМАСІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРНИТОНІМІВ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	24
--------------------	---	----

ПРОБЛЕМИ ЗІСТАВНОЇ СЕМАНТИКИ

АЛАДЬКО Д.О.	МЕТОНІМІЧНА МОДЕЛЬ «РОЗМІР – ПОСУД ТАКОГО РОЗМІРУ» В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	29
ВАСИЛЬЄВА О.Є.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ СМАКОВИХ НОМІНАЦІЙ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ	31
КОСТЮК І.В.	СЕМАНТИКА ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	34
КУЧМА Т.В.	АСОЦІАТИВНЕ ПОЛЕ «ВЧИТЕЛЬ» В УКРАЇНСЬКІЙ, ПОЛЬСЬКІЙ ТА НІМЕЦЬКІЙ МОВАХ (ЗА ДАНИМИ ВІЛЬНОГО АСОЦІАТИВНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ)	39
ОКСАМИТНА К.С.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ПЕРЦЕПТИВНИХ НОМІНАЦІЙ «М'ЯКИЙ / DOUX» В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВАХ	41

ПАВЛОВСЬКА Л.О.	СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА ВЕРБАЛЬНИХ ФОРМУЛ ПОБАЖАНЬ У РІЗНОСТРУКТУРНИХ МОВАХ	46
ПАЮК В.Л.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ТАКТИЛЬНОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ НОМІНАЦІЇ «ГОСТРИЙ / SHARP» В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ)	49
ЦУП О.В.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ ЗНАЧЕНЬ ЗВУКОВИХ НОМІНАЦІЙ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)	52
ЯСІНСЬКА Т.А.	СЕМАНТИЧНА ДЕРИВАЦІЯ СЛУХОВОЇ ЛЕКСИКИ (НА МАТЕРІАЛІ НОМІНАЦІЇ «ТИХИЙ / STILL» В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ)	55

ЛЕКСИЧНА І ГРАМАТИЧНА СЕМАНТИКА

АЛАДЬКО О.Д.	КВАЛІФІКАТИВНІ МЕТОНІМІЧНІ МОДЕЛІ В НАЗВАХ ОДЯГУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	60
ОРЕЛ І.І.	ФУНКЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У ЗАГОЛОВКАХ НІМЕЦЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ СТАТЕЙ	63
ТАРАСЮК Н.Ю.	СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНИЙ АСПЕКТ МОТИВАЦІЇ ФРАНКОМОВНОЇ СЛОВОТВІРНОЇ МОДЕЛІ НОМІНАТИВНИХ ЧАСТИН МОВИ	67
ЧЕРЕМІСІН М.В.	СЕМАНТИЧНІ ГРУПИ ГУСТАТИВНИХ НОМІНАЦІЙ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ	71

СЕМАНТИКА І ПРАГМАТИКА МОВНИХ ОДИНИЦЬ

БОРЗЕНКО О.П.	ТЕКСТ ЯК СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА ОДИНИЦЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	74
МИХАЙЛОВА Є.В.	КАТЕГОРІЙНА СЕМАНТИКА ТУРЕЦЬКОГО ПРИКМЕТНИКА: АТРИБУТИВНІ СЛОВОФОРМИ ІЗАФЕТНИХ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ	77
МОЗГОВА Я.О., ТИТАРЕНКО В. В.	СПЕЦИФІКА ЕКСПРЕСИВНОГО ЗАБАРВЛЕННЯ СЛОВА	81

СЕМАНТИКА ТЕКСТУ І ДИСКУРСУ

АРТЬОМОВА Є.О.	COMPUTER-MEDIATED COMMUNICATION AS A SOURCE OF VOGUE WORDS AND COINAGE	85
ГЕТЬМАН З.О., МОРЕНЕЦЬ І.М.	КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ АКТУАЛІЗОВАНИХ РЕЧЕНЬ ЯК СКЛАДОВА ПРАГМАТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ДІАЛОГІЧНОГО ТЕКСТУ	88

*III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

КАЛІНГЧЕНКО М.М.	ТВОРЧИСТЬ ЕМІЛІ ДІКЕНСОН В ДИСКУРСІ ПОПУЛЯРНОЇ ЖІНОЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ АМЕРИКИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОРІЧЧЯ	92
МАРТИНЕНКО О.Є., ДИШЛЮК О.О.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ В ГАЛУЗІ АВТОМОБІЛЕБУДУВАННЯ	94
МАРТИНЕНКО О.Є., ТКАЧУК К.М.	ДО ПИТАННЯ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ В ГАЛУЗІ МАРКЕТИНГУ	96
НАЙДИЧ А.О.	«LIVE OAK, WITH MOSS» – ДІЙСНА ІСТОРІЯ ПРО «ГЕЙ-МАНІФЕСТ» ВОЛТА ВІТМЕНА	99
ПРИМІЧ О.В.	ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЇ	103
ЧЕРЕМІСІН М.В.	СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕТАФОРИ ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ У РОМАНІ Д. БРАУНА «КОД ДА ВІНЧЬ»	108
ШЕВЧУК Л.О., ФЕДОРЧУК А.О.	ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СПЕЦИФІКИ ТРАКТУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИХ ОЗНАК ЕКФРАЗИ	111

СЕМАНТИКА І ПЕРЕКЛАД

ВИФАТНЮК Л.О.	ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ НА РОЗКРИТТЯ РИС ХАРАКТЕРУ ОСОБИ	114
ГЕРАСИМОВА Н.І.	СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ	116
ДЕЙНЕКО А.І.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ТА ТИПИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ	119
ДЖУРИЛО А.П., ГАСВСЬКИЙ Я.С.	КЛАСИФІКАЦІЯ ІДІОМАТИЧНИХ ОДИНИЦЬ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД	122
ДЖУРИЛО А.П., ІЛЬІНА В.Д.	АНГЛОМОВНИЙ РЕКЛАМНИЙ ДИСКУРС: СОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ	125
ДЖУРИЛО А.П., МАРЧЕНКО А.М.	ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ЯК ОСНОВНОЇ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ДОСЯГНЕННЯ АДЕКВАТНОСТІ В ПЕРЕКЛАДІ	128
ДЖУРИЛО А.П., СЛЄПНЬОВ О.В.	ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ГУМОРУ	131
ДЖУРИЛО А.П., ХЕЙЛИК Д.А.	ДО ПИТАННЯ ЗАГОЛОВОКУ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ ЯК ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ	134
ДОВГАНЕЦЬ В.І., ГЕРАСИМОВ В.В.	ДО ПИТАННЯ РОЗГЛЯДУ ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНОЇ СПЕЦИФІКИ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ НЕОЛОГІЗМІВ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ	137

*III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

СТОРОВА А.В., ПАВЛЮК Н.О.	ДО ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	140
КІРЕЯ Г.І.	СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ОНІМІВ (НА МАТЕРІАЛІ ПОВІСТІ ДЖ.Р.Р. ТОЛКІНА «ГОБІТ, АБО ТУДИ І ЗВІДТИ»)	143
ЛЕЙЦЮСЬ Г.М., ЛАПТІНОВ М.А.	ДО ПИТАННЯ ПРО СЕМАНТИЧНІ ЗАСОБИ УТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНІВ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ	152
ЛЕЙЦЮСЬ Г.М., СТРИЖКО І.С.	ДО ПИТАННЯ ПРО СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ З ЧАСОВИМ КОМПОНЕНТОМ "SECOND" УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	155
ЛИТНЄВА Г.П., ДЕНИСАЙКО К.Ю.	РОЛЬ ЗАПОЗИЧЕНЬ ЯК СПОСОБУ ЗБАГАЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	157
ЛИТНЄВА Г.П., КОВАЛЬ І.І.	ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОТВОРЕННЯ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ОДИНИЦЬ У ТЕКСТАХ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ	161
МАК В.В.	ЕКСПРЕСІВНОСТІ НА СИНТАКСИЧНОМУ РІВНІ У АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	164
МАРТИНЕНКО О.Є., АБДУРАХМАНОВА НА.	ДО ПИТАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СЕМАНТИЧНОЇ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНОЇ МЕТАФОРИ	169
МИРОНЕНКО О.Ю.	ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ЗАСОБИ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ ХОРОБРІСТЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	172
МОЗГОВА Я.О., КРАВЧЕНКО А.М.	СПЕЦИФІКА ПОНЯТТЯ ЕМФАЗИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	180
МОШКОВСЬКА Л.М., ХИЛЮК М.М.	СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГОЛОВКІВ АНГЛІЙСЬКИХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	182
НІКОЛЬСЬКА Н.В., ЄРЬОМЕНКО Д.М.	ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНИХ ФРАЗОВИХ ДІЄСЛІВ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ	185
ШЕВЧУК Л.О., ДМИТРИЄВА Є.І.	ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОГО АСПЕКТУ В ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ ЯК СКЛАДОВОЇ ЧАСТИНИ ПРОЦЕСУ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	188
ШЕВЧУК Л.О., КАДЕМА О.В.	ТРУДНОЩІ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В АНГЛОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДАХ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТІВ	191

*III Міжнародна науково-практична інтернет-конференція
«ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ»*

ШЕВЧУК Л.О., ПАПАЯНІНА А.О.	ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ДОКУМЕНТІВ У РАКУРСІ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ	193
ШЕВЧУК Л.О., ПОГОРІЛА Е.С.	ПЕРЕКЛАД ЯК МІЖКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ КОМУНІКАЦІЇ	197
ШЕВЧУК Л.О., ЧЕХІВСЬКА А.П.	ФРАЗЕОЛОГІЗМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ У СФЕРІ ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	200

References:

1. Бабенко, Н. Г. Окказиональное в художественном тексте. Структурно-семантический анализ : Учебное пособие / Н. Г. Бабенко. – Калинингр. ун-т. – Калининград, 1997. – 70 с.
2. Крюкова Н. Н. Ways of formation and translation of occasional words in fiction / Н. Н. Крюкова // Филология и лингвистика в современном обществе: материалы II Междунар. науч. конф. (г. Москва, февраль 2014 г.). – М. : Буки-Веди, 2014. – С. 175-177.
3. Судьина А. Ю. Структурные и семантические особенности окказиональной лексики в текстах гепталогии Дж. К. Роулинг «Гарри Поттер» / А. Ю. Судьина // Молодой ученый. – 2016. – №6. – С. 936-940.
4. Denisova, I. Nonce Words in Fantasy Genre: Lexicographic Aspect / I. Denisova // Linguistic Studies : collection of scientific papers / Donetsk National University ; Ed. by A. P. Zahnitko. – Donetsk : DonNU, 2014. – P. 66-73.
5. Longman Dictionary of Contemporary English [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.ldoceonline.com> .

УДК 81'373 : 81'1

Кінащук А.В., аспірант

Рівненський державний гуманітарний університет, Рівне

МОДЕЛІ СЕМАНТИЧНОГО ОПИСУ ЛЕКСИКИ

До питання системної організації лексики неодноразово зверталися лінгвісти різних країн та напрямів (Ю. Апресян, А. Баранов, А. Вежбицька, Л. Молчкова, І. Ревзін та ін.), однак складність реалізації цього задуму полягає у масштабності одиниць, що входять до лексичного запасу мови. Новий крок техніки щодо швидких та багатofункційних математичних обчислень дає можливість виокремлювати параметри, за якими можна будувати алгоритми для типових ситуацій або моделювати вже готові сценарії розвитку подій, прообраз досліджуваного об'єкту чи системи об'єктів.

Необхідність у моделюванні виникає за умови відсутності безпосереднього спостереження за об'єктом. Ю. Апресян проводить паралель між моделюванням та «чорною скринькою», коли завдання полягає у тому, щоби на основі співставлення початкових та кінцевих даних сформувати образ об'єкта – з'ясувати гіпотезу про можливі принципи його функціонування і реалізувати його у вигляді логічного механізму, що здатен опрацьовувати певний матеріал так, як це робить «чорна скринька» [1].

Сьогодні метод моделювання у лінгвістиці, на думку І. Ревзіна, віднаходить особливе місце у роботах, присвячених сучасному стану типологічних досліджень (В. Іванов, А. Залізник та ін.) та покликаний розглянути загальні моделі, не пов'язані з особливостями конкретних мов, що допоможе у подальшому моделювати їх окремі групи та конкретні мови зокрема. Використовуючи метод моделювання, дослідник бере початок від найбільш загальних характеристик конкретних мов, формує деякі гіпотези про будову мови як абстрактну семіотичну систему, після чого встановлює, у яких відношеннях перебувають наслідки гіпотез та факти реальних мов, описані конкретними лінгвістичними дисциплінами [7, с. 8].

Поняття моделі є багатозначним у зв'язку із використанням у різних науках. П. Денисов наводить декілька дефініцій цього терміну: 1. Модель як синтаксичний малюнок фрази; як дедуктивна система; допоміжна мова, створена задля певної специфічної мети; інтерпретація формальної системи; тотожність предмета у певному масштабі. Усі ці трактування належать до різних наукових галузей, завдання яких полягає у розробці різних моделей для експериментальних і теоретичних потреб [Цит. за 8]. Модель у мовознавстві позиціонується як штучно створений лінгвістом реальний та мисленневий пристрій, що імітує інший пристрій (оригінал) з певною лінгвістичною метою. Модель, є абстрактним поняттям еталону чи зразка будь-якої системи (фонологічної, граматичної тощо), тією структурою, що наділена пояснювальною силою і відображена у вигляді схем, які ілюструють поведінку ситуації [8]. А. Баранов під поняттям моделі значення розуміє опис плану змісту мовної форми за допомогою спеціальної семантичної метамови, що експлікує різні аспекти її семантики та уможливує представити її поведінку (вживання, обмеження у сполучуваності) у тому чи іншому контексті [2, с. 163].

Виокремлюють такі види лінгвістичних моделей: аналітичні (від мовленневих фактів до системи мови), синтетичні (від системи мови до мовленневих фактів), розпізнавальні (під час аналізу розпізнаються одиниці синтезу), парадигматичні (відображають принципи об'єднання деяких елементів в класи та встановлюють відношення в системі), синтагматичні (відображають відношення між елементами). І. Ревзін наголошує на важливості саме парадигматичних моделей, які дозволяють моделювати системні відношення у мові та на основі яких виникають динамічні моделі, що розглядають мову як перехідну від одного стану до іншого систему [7, с. 16].

Ю. Апресян виокремлює основні характеристики лінгвістичної моделі: моделювати можна тільки такі явища (до яких належить і мова), вагомими властивостями яких вичерпуються їхніми структурними (функційними) характеристиками і ніяк не пов'язані з їхньою фізичною природою; модель завжди представлена як певною мірою ідеалізація об'єкта; зазвичай модель оперує не поняттями про реальні об'єкти, а конструктами (поняттями про ідеальні об'єкти); лінгвістична модель повинна бути формальною (у ній у явному вигляді та однозначно задані початкові об'єкти, що зв'язують правила утворення та виділення нових об'єктів і тверджень); будь-яка інтерпретована модель повинна володіти властивістю пояснювальної сили [1].

Відтак, побудова моделі вимагає: фіксування фактів, що вимагають пояснень; висунення гіпотез для пояснення фактів; реалізацію гіпотез у вигляді моделей, що не тільки пояснюють початкові моделі, але й передбачають нові факти, що не спостерігалися раніше; експериментальну перевірку моделі.

І. Кульчицький та М. Лукич вдаються до побудови формальної моделі елементарної лексикографічної системи, керуючись припущенням, що семантичні ознаки кожного дієслова подають у словниках тлумачного типу, позаяк структура статей тлумачних словників імпліцитно містить структуру більшості одномовних філологічних словників. Таке припущення дає змогу дослідникам розглядати семантичну характеристику дієслів як один з лексикографічних параметрів та застосувати при моделюванні поняття елементарної лексикографічної моделі даних та її конкретної реалізації – елементарної лексикографічної системи з інформаційної теорії лексикографічних систем. Для побудови елементарної лексикографічної системи, що відповідає лексикографічному параметру «відображення семантики дієслова» І. Кульчицький та М. Лукич використовують поділ дієслів на лексико-семантичні групи та будують на його ґрунті ряд елементарних лексикографічних систем: дієслова дії; дієслова руху та переміщення; дієслова релятивної семантики; дієслова стану і процесу; дієслова ментальних і соціальних дій суб'єкта; дієслова звучання та звуконаслідування; дієслова буття; дієслова на позначення виникнення, появи, настання; дієслова характеристизації; дієслова просторової локалізації; модальні дієслова; фазові дієслова [5]. Відображення глибини розуміння у семантичній мові теоретично можливе, однак семантичні метамови, що вже існують, не в змозі адекватно відобразити це питання. Найчастіше кожному рівневі та аспекту розуміння відповідає особлива семантика

експлікація, де форма тлумачення – одна з можливих моделей значення. Під поняттям моделі значення А. Баранов розуміє опис плану змісту мовної форми за допомогою спеціальної семантичної метамови, що експлікує різні аспекти її семантики та уможлиблює представити її поведінку (вживання, обмеження у сполучуваності) у тому чи іншому контексті. Теоретичний статус моделі значення дозволяє співвідносити цю категорію зі способом організації, побудови семантичних експлікацій метамовою, а аткож з планом змісту, яку вона описує. Тип моделі значення відображає спосіб організації конкретної метамови – правильно побудованої формули – мінімальної функційної одиниці [2, с. 163].

Послідовна та повна побудова типології семантичних моделей за параметрами «спосіб організації» та «сфера опису» виявляється доволі складним завданням. О. Деменчук переконаний, що стан розроблення проблем, пов'язаних із моделюванням семантики в сучасному мовознавстві, необхідно розглядати в перспективі когнітивно-функціонального (такого, що обстоює ідею функціональної та когнітивної зумовленості мовного значення) підходу. Такий підхід, як вважається, декларує доцільність моделювання змісту мовної одиниці за зразком концепту ситуації багатовимірною типу, який відтворює динаміку концептуалізації світу дискурсу (певної ситуації або її фрагмента) в аспекті різних варіантів світосприймання людини [4, с. 61].

Відтак, модель семантичного опису лексики постає як штучно створений конструкт, що ілюструє поведінку ситуації, яку досліджують. У сучасних дослідженнях модель стає еталоном у порівнянні окремих мов, послуговує для вивчення близькоспоріднених мов та сприяє типологічному порівнянню мов. Розглядаючи мову як модельовану систему, можна побудувати ієрархію моделей, починаючи від абстрактних, з порівняно малою здатністю до моделювання, однак великим обсягом матеріалу, та завершуючи моделями з високою здатністю моделювання та обмеженим предметним полем.

Список використаних джерел:

1. Апресян Ю. Д. Идеи и методы современной структурной лингвистики / Ю. Д. Апресян [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://classes.ru/grammar/170.Apresyan/source/worddocuments/11.htm>.
2. Баранов А. М. Аспекты теории фразеологии / А. М. Баранов, Д.О. Добровольский. – М. : Знак, 2008. – 656 с.
3. Вежбицкая А. Семантические универсалии и базисные концепты / А. Вежбицкая. – М. : Языки славянских культур, 2011. – 568 с.

4. Деменчук О.В. Модель концепту ситуації як основа зіставлення семантики / О. В. Деменчук // Psycholinguistics. – № 23 (2). – 2018. – С. 51-65.
5. Кульчицький І. М. Формальна модель відображення семантичних характеристик у словниках / І.М. Кульчицький, М.О. Лукач [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://science.lp.edu.ua/sites/default/files/Papers/32_113.pdf.
6. Молчкова Л. В. Типология фразеологических моделей (на материале русского и английского языков) / Л. В. Молчкова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://scjournal.ru/articles/issn_1997-2911_2013_7-2_33.pdf.
7. Ревзин И. И. Модели языка / И. И. Ревзин. – М. : Издательство Академии наук СССР, 1962. – 194 с.
8. Ремхе И. Н. Статус модели в лингвистических науках и ее реализация в когнитивном моделировании языка / И. Н. Ремхе [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://cyberleninka.ru/article/n/status-modeli-v-lingvisticheskikh-naukah-i-ee-realizatsiya-v-kognitivnom-modelirovanii-yazyka.pdf>.

УДК 81'33 (076)

Мізін К.І., д-р філол. наук,

*ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди», Переяслав-Хмельницький*

ШЛЯХИ ПІДСИЛЕННЯ ЛІНГВОМЕТОДОЛОГІЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ НА ОСНОВІ КОРПУСНОБАЗОВАНОГО ПІДХОДУ

Культурна маркованість фразеологічних одиниць (ФО) зробила їх чи не головною емпіричною опорою у низці автохтонно пострадянських дисциплін, зокрема в лінгвокультурології та лінгвоконцептології. Саме лінгвометодологія двох останніх мовознавчих напрямів викликає ще й сьогодні гостру критику з боку їхніх опонентів [див. детальніше: 2]. Стосується це і тих досліджень, де об'єктивація лінгвокультурних концептів спирається виключно на фразеологічний матеріал, оскільки не завжди аналіз ФО може надати актуальну інформацію щодо особливостей світосприйняття і світорозуміння представників тієї чи іншої лінгвокультури. Відповідно, методологія і самих фразеологічних розвідок вимагає, як правило, емпіричного підсилення. З цією метою західноєвропейські фразеологи зо два десятки років тому запропонували застосовувати методологічний інструментарій корпусної лінгвістики [див., напр.: 4] (прикметно, що на той час в Україні навіть ще не було елементарного корпусу української мови). Тому в пропонованих тезах я коротко окреслю основні дослідницькі